

Bijlage 1. Kaart met geografische spreiding 30 Regio Deals

Ons kenmerk
DGNVLG-RP / 20296327

Bijlage 2. Voortgang eerste en tweede tranche Regio Deals

EERSTE TRANCHE

Zeeland

De uitvoering van de Regio Deal Zeeland loopt grotendeels conform planning. In alle drie pijlers, kennis en innovatie, leefbaarheid en voorzieningen voor bedrijven, zijn projecten van start gegaan. De afgelopen jaren is samen met de triple helix partners intensief samengewerkt, waardoor inmiddels ook de eerste resultaten zijn opgeleverd. Zo is in november 2019 het uitgebreide bevrijdingsmuseum in Nieuwdorp heropend door prinses Margriet. Verder is de gebiedsherinrichting van de Banjaard opgeleverd. De strandtoegang voor toeristen is verbeterd en de kwetsbare natuur rond de slufte wordt ontzien. Ook zijn er aan drie nieuwe projecten middelen toegekend in het Nehalenniagebied, Vrouwenpolder en Nieuwvliet-Bad. Tot slot is in 2019 de bouw gestart van de proeflocatie Polystyreen Recyclefabriek (PS Loop) in Terneuzen²². Dit is de eerste fabriek in Europa waar isolatiemateriaal (piepschuim) dat vrijkomt bij de sloop van gebouwen geheel duurzaam gereinigd en gerecycled wordt. De verwachting is dat de fabriek in het tweede kwartaal van 2021 operationeel zal zijn.

Bij de Miljoenennota 2021 is de laatste € 3,5 miljoen van de totale € 35 miljoen rijksbijdrage aan de regio ter beschikking gesteld. Daarnaast mobiliseert de regio minimaal € 35 miljoen cofinanciering. Halfjaarlijks rapporteert de provincie over de voortgang van de Regio Deal aan Provinciale Staten. Voor de meest recente rapportage, zie: <https://www.zeeland.nl/digitaalarchief/ib20a916cb74>.

Brainport Eindhoven

De uitvoering van de Regio Deal Brainport Eindhoven verliep tot en met 2019 grotendeels volgens planning. In 2020 had de corona pandemie effect op de projectplanningen.

Inmiddels is de ICT-campus van Fontys Hogeschool Strijp TQ geopend. ICT studenten werken hier aan vraagstukken uit het bedrijfsleven, waarmee de studenten direct kennis maken met hun toekomstige werkveld en bedrijven worden geholpen aan oplossingen voor hun ICT-vraagstukken. Vanuit het Talent & Skills Akkoord zijn de ambities onderwijsinnovatie, Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en 'arbeidsmarkt in balans' geformuleerd. Verder startte in 2019 onder meer de Eindhoven Engine, waar hoogtechnologische innovaties met maatschappelijke impact versneld naar de markt worden gebracht. Hiervoor werken studenten en onderzoekers van verschillende kennisinstellingen uit de Brainport-regio multidisciplinair samen met experts uit de industrie. Inmiddels werken er al meer dan 250 mensen aan 15 projecten, zoals een kunstbaarmoeder om de overlevingskansen en levenskwaliteit van extreem vroeggeboren baby's te vergroten door de omstandigheden van een echte baarmoeder na te bootsen, en een project om CO₂ uit de lucht filteren om deze hierna om te zetten in duurzame brandstoffen.

²² <https://www.youtube.com/channel/UCjkbAVeLN9Hj26nWas67Uew>

Bij de Miljoenennota 2021 is de laatste € 18,1 miljoen vanuit de Regio Envelop ter beschikking gesteld aan de regio. Er is door de regio tot en met oktober 2020 circa € 92 miljoen toegekend aan 26 projecten. Voor deze projecten is bijna € 194 miljoen aan cofinanciering toegezegd.²³ Dit geeft vertrouwen dat de € 240 miljoen regionale cofinanciering zal worden gehaald.

Zie voor meer informatie over deze Regio Deal:
www.brainporteindhoven.com/regiodeal

Rotterdam-Zuid

In 2019, het eerste volledige uitvoeringsjaar van deze Regio Deal, zet de stijgende lijn die een paar jaar geleden is ingezet zich op veel onderdelen van de vijf thema's (Werk, Wonen, School, Cultuur en Veiligheid) door. Bij het thema Werk zijn in 2019 relatief meer mensen uit de bijstand gekomen dan in de andere grote steden. Bij het thema Wonen is het wegwerken van achterstallig onderhoud, het op orde krijgen van (VvE-)beheer en renovatie en sloop-/nieuwbouw van de particuliere woningvoorraad verder aangepakt. Hierdoor komen de komende jaren kwalitatief betere en goed onderhouden woningen beschikbaar voor inwoners.

Op het thema School zijn er voor het eerst resultaatverbeteringen zichtbaar in het voortgezet onderwijs. Het aandeel havo/vwo geslaagden is toegenomen naar 26,4% waardoor het verschil met de G4 voor het eerst is verkleind. Tegenvaller is het terugzakken in de laatste 2 schooljaren van de tot dan toe stijgende onderwijsresultaten in het primair onderwijs. De resultaten zijn nog wel steeds hoger dan bij het startmoment van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). De mogelijke oorzaken worden onderzocht.

De coronacrisis raakt Rotterdam-Zuid zwaar. Er is weer een bovenmatige stijging van het aantal bijstandsgerechtigden te zien. Ook heeft de tijdelijke sluiting van de scholen impact op leerlingen die toch al kwetsbaar zijn. Rotterdam en de samenwerkende partners hebben hier op ingespeeld, onder andere door het organiseren van zomerscholen gericht op kinderen die door corona een onderwijsachterstand hebben opgelopen. Een gezamenlijke inspanning van alle bij het NPRZ en de Regio Deal betrokken partners blijft nodig om de komende jaren het perspectief voor de inwoners van Rotterdam-Zuid te verbeteren.

Zie voor een volledig overzicht van alle resultaten over 2019 www.nprz.nl en <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/modules/1/ingekomen%20stukken/598272>.

Caribisch Nederland

De uitvoering van deze Regio Deal verloopt grotendeels conform planning. Er is voor in twee rondes in totaal € 50 miljoen beschikbaar gesteld uit de Regio Envelop²⁴. De voortgang van de Regio Deal wordt periodiek besproken in de

---

²³ Zie voor meer informatie over de voortgang tot en met 2019: https://brainporteindhoven.com/fileadmin/user_upload/Voortgangsrapportage_2019_Regio_Deal_Brainport_Eindhoven.pdf. In de eerste helft van 2021 publiceert de regio de Voortgangsrapportage over 2020.

²⁴ Kamerstuk 29 697, nr. 82.

Stuurgroep Caribische delen van het Koninkrijk der Nederlanden onder leiding van het ministerie van BZK.

In 2020 is op Sint Eustatius onder meer € 3,5 miljoen benut voor het aanpakken van de erosieproblematiek. Met het geld zal begin 2021 een kritiek stuk weg hersteld zijn dat het stadscentrum met de zeehaven verbindt. Daarnaast is een ontwerp- en uitvoeringsplan opgesteld voor het herstel van zwakke plekken van de kust langs de Oranjobaaiweg en is er geïnvesteerd in een meetprogramma om kusterosie tegen te gaan.

Op Saba wordt gewerkt aan het veilig en orkaanbestendig maken van de zeehaven. De huidige locatie, Fort Bay Harbor, blijkt niet geschikt voor orkaanbestendige wederopbouw en uitbreiding. Momenteel wordt een nieuwe havenlocatie in het Black Rocks-gebied nader onderzocht. De corona pandemie heeft het project ernstig vertraagd, omdat benodigde expertise niet naar Saba kon afreizen. Volgens de huidige planning kan medio 2021 een contract voor de bouw van de nieuwe haven worden getekend.

Op Bonaire is € 5 miljoen beschikbaar gesteld uit de Regio Envelop voor een nieuwe en veilige brandstofopslag- en overslagvoorziening. Recent is uw Kamer geïnformeerd over de voorgenomen oprichting van de beleidsdeelneming Bonaire Brandstof Terminals B.V. onder het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de daarbij behorende kapitaalstorting.²⁵ Daarnaast is in 2020 vanuit de Regio Envelop € 0,7 miljoen besteed aan het bouw klaar maken van de omgeving (aanleg van wegen, elektra en water) ten behoeve van de bouw van 500 sociale huurwoningen. Ook zijn ten behoeven van het Jobcentrum Bonaire in 2020 twee pilotprojecten gestart om werkzoekenden te begeleiden naar werk, en is het kantoor en de benodigde instrumentarium gereed gekomen. Tot slot zijn de middelen voor een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt besteed aan loonkostensubsidie voor werkgevers die Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) studenten in dienst nemen. Er is daarnaast een projectleider aangesteld en de eerste studenten zijn geworven en gematcht met werkgevers. De ontwikkeling van vergelijkbare projecten op de Bovenwindse Eilanden loopt vertraging op ten gevolge van coronamaatregelen in het onderwijs.

Het eilanden overstijgende project BES(t) 4 kids investeert in kinderopvang op de eilanden In 2020 is € 1 miljoen besteed aan de planvorming en ontwerpfase van kinderopvanglocaties op de drie eilanden.

Nucleaire problematiek

Het verwerken en afvoeren van het historisch radioactief afval bij NRG in Petten naar de COVRA in Vlissingen, en de ontmanteling van gebouwen bij NRG in Petten, verloopt conform planning. EZK heeft met NRG een overeenkomst in de vorm van een lening met voorwaardelijke terugbetalingsverplichting afgesloten. De werkzaamheden vinden plaats in de periode 2018-2026.²⁶ De samenwerking

---

²⁵ Kamerstuk 35 632, nr. 1.

²⁶ De minister van EZK heeft uw Kamer hier middels Kamerstuk 25 422 nr. 220 over geïnformeerd.

tussen NRG en COVRA verloopt goed. Dit is ook voorwaardelijk voor het slagen van het afvalverwerkingsproject. Er is een aanjager aangesteld die er op toeziet dat de plannings worden gehaald.

ESTEC

In de Regio Deal ESTEC zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de Space Campus Noordwijk en een nieuwe internationale ontmoetingsplek op ESTEC²⁷. Met een nieuwe governance via een stichting en een nieuwe directeur zetten de gemeente Noordwijk en de provincie Zuid-Holland in samenwerking met NSO en ESTEC concrete stappen om de Space Campus Noordwijk te versterken. Binnenkort zullen de gemeente Noordwijk en de provincie Zuid-Holland definitief de knoop doorhakken over de financiering van een nieuw hoofdgebouw op het huidige Space Business Park. Daarmee krijgt de campus nieuwe faciliteiten om te kunnen fungeren als internationale hub voor onderzoek, onderwijs en bedrijvigheid op het gebied van ruimtevaart. De aanbesteding door ESA van de internationale ontmoetingsplek op ESTEC heeft nog geen geschikte uitvoerende partij opgeleverd. ESA zal een nieuwe aanbestedingsprocedure met nieuwe condities opstarten, waarmee de oplevering van het nieuwe gebouw volgens de huidige planning opschuift naar medio 2023.

TWEEDE TRANCHE

Noordoost Friesland-Holwerd aan Zee

In september 2019 is de Regio Deal Noordoost Friesland- Holwerd aan Zee aan uw Kamer aangeboden. In deze Regio Deal wordt de zogenaamde "Versnellingsagenda" in Noordoost Friesland gerealiseerd, met onder meer projecten op het gebied van aansluiting tussen onderwijs-arbeidsmarkt in de bouw, het kleinmetaal en de agrarische sector. Daarnaast omvat de Regio Deal een burgerinitiatief waarmee het gebied rond Holwerd voor toerisme en recreatie aantrekkelijker wordt gemaakt, mede door natuurontwikkeling en betrokkenheid van de lokale agrarische sector hierbij²⁸. Gezamenlijk investeren Rijk en regio minimaal € 50 miljoen in deze Regio Deal. De regio werkt samen met de ministeries van LNV, BZK, EZK, Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) aan de uitvoering.

In de afgelopen periode is overeenstemming bereikt over de verdeling van de inzet van de middelen over de twee hoofdonderdelen. Afgesproken is dat € 7 miljoen van de middelen uit de Regio Envelop voor Holwerd aan Zee is bestemd en € 18 miljoen voor de Versnellingsagenda. Voor de Versnellingsagenda is een Regioboard opgericht met deelname vanuit overheden, ondernemers en onderwijs en is een start gemaakt met de uitrol van de voorgenomen projecten voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en economische en agrarische innovatie. Voor Holwerd aan Zee is in de regio een projectorganisatie opgezet en wordt de verbinding gelegd met onder meer het dijkversterkingstraject tussen Koehoal-

²⁷ De staatssecretaris van EZK heeft uw Kamer over ESTEC geïnformeerd middels Kamerstukken 29 697 nr. 58 en 24 446 nr. 64.

²⁸ Zie voor meer informatie over deze twee onderdelen van de Regio Deal: www.gop.nl (Versnellingsagenda) en www.holwerdaanzee.nl.

Lauwersmeer en bredere aanpak van de verbetering van de ecologische waarden in dit gebied.

Natuurinclusieve Landbouw

In juli 2019 is de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw ondertekend en van start gegaan. Het Rijk en de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen investeren in deze Regio Deal € 20 miljoen in een versnelde transitie naar een meer natuurinclusieve landbouw.

Het afgelopen jaar zijn in acht verschillende soort gebieden gebiedsprocessen opgestart om van onderop projecten en initiatieven op gang te helpen die in die gebieden richting geven aan 'anders boeren'. Door corona zijn deze processen enigszins gehinderd, wat tot vertraging heeft geleid. Niettemin zijn begin dit jaar alle streefbeelden gereed. Dat betekent dat de projecten dit jaar van start kunnen. Het gaat om een mix van projecten die bijdragen aan een landbouw die beter dan nu in balans is met natuur en landschap en daarmee met de leefgemeenschap. Boeren gaan samen met andere grondbeheerders in het gebied aan de slag met experimenten rondom verdienvermogen, knellende wet- en regelgeving, het aanvoeren van organische mest, strooien van natuurgras en een betere groen-blauwe dooradering. Het verbeteren van de bodem krijgt aandacht, klavers en kruiden in het gras zorgen ervoor dat er minder stikstof (kunstmest) nodig is. Ook bevordert dit de aanwezigheid van 'goede insecten' wat zowel de akker-, weidevogels en de teelt gewassen ten goede komt. De gebiedsgerichte aanpak versterkt de samenwerking tussen boeren en andere gebiedspartijen wat bijdraagt aan een gedragen en duurzaam perspectief voor de landbouw. Een kennisconsortium van WO, HBO, MBO en Kadaster ondersteunt het lerende karakter van deze Regio Deal.

Meer informatie over de voortgang van de Regio Deal is te vinden via:
<https://www.regiodealnatuurinclusivelandbouw.nl/regiodeal>

Zuid- en Oost-Drenthe

In juli 2019 is de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe ondertekend en van start gegaan. Met behulp van deze Regio Deal geven Rijk en regio samen een impuls aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor innovatieve economische ontwikkelingen, een passend aanbod van duurzame en levensloopbestendige woningen en goede en efficiënte zorg voor kwetsbare doelgroepen. Het Rijk en regionale partners investeren beiden € 20 miljoen in deze Regio Deal.

De afgelopen periode zijn meerdere projecten van start gegaan in de drie pijlers Wonen, Werken en Welzijn. In verschillende dorpen en wijken zijn 9 proeftuinen opgezet om in samenwerking met inwoners en corporaties de kwaliteit van de huizen te verbeteren en deze ook te verduurzamen. Woon- en energiecoaches worden ingezet om maatwerk te bieden, speciaal voor mensen met een kleine beurs. In Coevorden en Hardenberg gingen Fab Labs van start om kinderen en ondernemers een plek te bieden skills en nieuwe producten te ontwikkelen. Ook wordt in Hogeveen een regionaal innovatie- en duurzaamheidscentrum ontwikkeld en worden 300 bedrijven in het toerisme begeleid bij de digitalisering

van hun bedrijf en aanbod. Gezinscoaches zijn in meerdere gezinnen aan de slag gegaan om de spiraal van overerfbare armoede te doorbreken. Veertig basisscholen in de regio doen mee met 'Kansen voor kinderen', dat erop gericht is kinderen de kans te geven zich naar hun mogelijkheden te ontwikkelen. In de projecten wordt steeds meer regionaal samengewerkt aan de gezamenlijke doelen. Er ontstaan cross-overs tussen de pijlers en het gemeenschappelijke belang wordt door alle betrokkenen steeds sterker ervaren.

Zie voor meer informatie over de Regio Deal
<https://www.regiodealzuidoostdrenthe.nl/>

Achterhoek

Deze Regio Deal, met een bijdrage van € 20 miljoen vanuit de Regio Envelop, richt zich op drie pijlers; smart economy, smart living en smart governance. Inmiddels zijn er in de Achterhoek veel initiatieven succesvol gestart. Vanwege staatssteun discussies kende de start van sommige projecten een wat langere aanloop.

Voor het bevorderen van de kringlooplandbouw is onder meer het project 'bodemverbeteraar' van start gegaan. In deze innovatieve pilot wordt varkensmest afkomstig van regionale agrarische bedrijven in een biogasinstallatie verwerkt tot een groene en effectieve bodemverbeteraar. Daardoor wordt het vocht in de grond langer vastgehouden, wat zorgt voor minder uitspoeling van nutriënten en helpt in tijden van droogte. Voor het programma Wonen is gewerkt aan een integrale aanpak om eigenaren van woningen te ontzorgen bij het verduurzamen van hun woning. Verder is er via slimme technieken en sociale alarmering voor gezorgd dat ouderen en verminderd zelfredzamen (langer) veilig en verantwoord thuis kunnen blijven wonen. Ook is de nieuwe Vastgoedmonitor Achterhoek uitgezet. Voor de aanpak van ondermijning door criminaliteit is een integrale regionale gebiedsscan opgesteld en gaan gemeenten werken met het keurmerk 'Veilig Buitengebied'. Een ander initiatief is het verder uitbouwen van het open innovatiesysteem in de Achterhoek door het opzetten en verbinden van diverse innovatieve 'hotspots'. Tevens is ingezet op het versterken van kennis- en businessclusters die zorgen voor kennisdeling voor innovaties en de uitwisseling van personeel en daarmee het behoud van talent voor de toekomst. In december 2020 heeft de regio de eerste Achterhoek Monitor gepresenteerd, waarmee op systematische wijze de inspanningen en acties worden getoetst op de gewenste effecten.

Inmiddels is de helft van de Rijksbijdrage geïnvesteerd in projecten die bijdragen aan de regionale ontwikkeling. De regionale cofinanciering ligt met 72% ruim boven de in deze Regio Deal afgesproken 50%. Zie <https://8rhk.nl/> voor meer informatie over de Regio Deal.

Twente

Medio 2019 is de Regio Deal Twente vastgesteld en in de tweede helft van dat jaar is de governance hiervoor uitgewerkt. De Regio Deal, met een gezamenlijke

investering van ten minste € 60 miljoen, richt zich op vier actielijnen: versterking van de technologische kracht, de arbeidsmarkt, het vestigingsklimaat en de transitie naar een circulaire economie.

De uitvoering van deze Regio Deal ligt grotendeels op schema, ondanks merkbare impact van de coronacrisis. In 2020 zijn 14 projecten van start gegaan binnen de vier actielijnen. In de uitvoering is niet alleen aandacht voor versterking van projecten, het wegnemen van belemmeringen en het creëren van experimenteerruimte, maar ook voor een goede (grensoverschrijdende) samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en de overheid. De Regio Deal stimuleert deze samenwerking. De Digitale Werkplaats is een mooi voorbeeld van nieuwe dynamiek die aansluit op de actielijnen waarin de regio investeert. Hier heeft een herijking van de basisinfrastructuur geleid tot focus op Talent, Innovatie & Ondernemerschap en Profilering van Twente, waarmee het Twentse ecosysteem voor economische bedrijvigheid is versterkt.

Een ander succesvol initiatief is het Twents fonds voor vakmanschap. Werknemers, werklozen en mensen die buiten de arbeidsmarkt vallen kunnen vanuit dit fonds een scholingscheque ontvangen om zich te laten (om)scholen. Daarmee worden werknemers gestimuleerd een leven lang te leren, wordt de Twentse arbeidsmarkt zo vitaal mogelijk gehouden en wordt de regionale economie weerbaarder. Inmiddels hebben al zo'n 1.000 mensen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De meeste belangstelling gaat uit naar scholing in de sectoren transport en logistiek, commerciële economie en de zorg.

Inmiddels is € 26 miljoen van de Rijksmiddelen gecommiteerd. Ook de benodigde cofinanciering is hiervoor gerealiseerd. Meer informatie over deze Regio Deal is te vinden via <https://www.twente.com/twente-board/regio-deal-twente>.

Foodvalley

In juli 2019 is de Regio Deal Foodvalley ondertekend. Met behulp van deze Regio Deal geven Rijk en regio samen een impuls aan de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem. Excellent onderzoek en concrete (innovatieve) toepassingen in de praktijk worden aan elkaar verbonden op het terrein van duurzame en circulaire landbouw, en voeding en gezondheid. In totaal wordt door regionale partners en het Rijk € 73,6 miljoen geïnvesteerd. Vijf departementen werken samen met onder meer regio Foodvalley, de provincies Gelderland en Utrecht, twee universiteiten, Waterschap Vallei en Veluwe, LTO Noord en (agrarische) bedrijven aan deze Regio Deal.

De aanloop van de uitvoering heeft wat langer geduurd dan oorspronkelijk verwacht. Dit heeft, naast de gevolgen van corona en aandacht voor staatssteun aspecten, met name te maken met de nieuwe vorm van samenwerking tussen de regionale partners van de Regio Deal en de organisatie van sturing op de financiële middelen. In het voorjaar van 2020 is de regionale samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Vanwege deze langere aanloop wordt de looptijd van de Regio Deal met 8 maanden verlengd (naar 31 augustus 2024). Inmiddels zijn alle drie sporen in uitvoering. Het spoor gericht op versnelde

transitie in de landbouw geeft via het uitvoeringsprogramma Boer aan het Roer²⁹ invulling aan de opgave. De selectie van bedrijven en innovaties die (op het boerenerf) getest worden, is goed op gang gekomen. Inmiddels zijn er 12 innovatietechnieken geselecteerd voor emissie-reducerende maatregelen (zoals ammoniak en geur), en 3 innovaties op het thema bodem, waarvan 2 ook al in uitvoering zijn. Verder hebben circa 50 deelnemers een cursus over bodemkwaliteit gevolgd, en is een masterclass Korte Ketens (digitaal) van start gegaan. In het spoor gezonde voeding zijn er diverse trajecten opgestart, zowel in de zorg rond moeder en kind en de ouderenzorg als bij patiëntengroepen. Tevens zijn de eerste investeringen toegekend vanuit het fonds voor gedeelde onderzoeksfaciliteiten, waarbij de versterkte samenwerking van de twee provincies en universiteiten in Gelderland en Utrecht hebben geleid tot een stevigere verankering met bedrijven op het Utrecht Science Park. Tot slot zijn de aanbestedingstrajecten voor het World Food Center Experience afgerond, en is de Food Academy Nijkerk begonnen met BOL- en BBL-opleidingen. Zo is begin november jl. de tweede lichting van de MBO (BBL) opleiding 'food operator' van start gegaan.

Meer informatie over deze Regio Deal is te vinden op www.regiodealfoodvalley.nl.

Bodemdaling Groene Hart

Met de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart werken overheden, kennisinstellingen, agrarische sector, bewoners en bedrijfsleven gezamenlijk aan een aanpak voor het omgaan met bodemdaling. Dit gebeurt door innovatieve experimenten uit te voeren en slim samen te werken. Dit geheel moet het handelingsperspectief voor inwoners en (agrarisch) ondernemers verbeteren hoe om te gaan met de effecten van bodemdaling. De kennis die door deze samenwerking wordt opgedaan komt ook ten goede aan andere regio's in Nederland die kampen met problemen van bodemdaling.

Na ondertekening van de Regio Deal, medio 2019, zijn 22 projecten van start gegaan, gericht op het stedelijk en landelijk gebied en op kennisontwikkeling. Inmiddels wordende eerste tussenresultaten zichtbaar. Een voorbeeld is de start van het Living Lab Boeren bij Hoog Water. Dit project richt zich op de ontwikkeling van een veenweidenbedrijf met minimale klimaatimpact dat zo bijdraagt aan de verduurzaming van de landbouw.³⁰ Daarnaast wordt met financiering vanuit de Regio Deal voor het eerst in 50 jaar gekozen voor peilverlaging in de binnenstad van Gouda en wordt de wateroverlast voor honderden bewoners van panden die mee-zakken met de bodem teruggebracht naar een aanvaardbaar niveau. Door het peil alleen daar te verlagen waar het nodig is, blijft mogelijke schade aan houtenpaalfunderingen beperkt tot maximaal 30 panden. In dit project zijn handelingsinstrumenten ontwikkeld voor de Goudse situatie. Dit is een belangrijke eerste stap voor het ontwikkelen van een algemene toolbox.

Zie voor meer informatie over deze Regio Deal <https://bodemdalingdebaas.nl>.

---

²⁹ www.boeraanhetroer.nl

³⁰ <http://hoogwaterboerderij.nl>

Den Haag Zuidwest

Met deze Regio Deal investeren de samenwerkende partijen van het Rijk en de regio via een integrale aanpak in verbetering van de huidige sociaal-economische achterstandspositie en leefbaarheid van Den Haag Zuidwest in de richting van het gemiddelde van Den Haag. Deze aanpak kent drie pijlers: (1) samenleving en participatie, (2) vitale inwoners en (3) activeren, leren en werken in de (wijk)economie.

In de tweede helft van 2019 zijn de eerste projecten van start gegaan. Daarbij is rekening gehouden met suggesties die bewoners en wijkprofessionals in het aanloopproces hebben ingebracht. Ook is een partnerraad opgericht die meedenkt en advies geeft en wordt samengewerkt met het bedrijfsleven. Inmiddels zijn er onder meer 9 fysieke plekken gerealiseerd voor onderlinge ontmoeting van bewoners. Dit was een belangrijk speerpunt van de consultatie van bewoners en iets wat "gemist" wordt in Den Haag Zuidwest. Behalve onderlinge ontmoeting, dragen dit soort plekken ook bij aan samen werken en leren, met als doel het opleiden en weer "werk-fit" maken van mensen. Concrete voorbeelden zijn wijkbedrijf Allekanten en de Participatiekeuken³¹. Het laatstgenoemde project speelt ook een belangrijke rol in het verzachten van de effecten van de corona crisis voor Den Haag Zuidwest. Inmiddels heeft de Participatiekeuken meer dan 100.000 maaltijden aangeboden ten behoeve van de meest kwetsbare mensen in de regio Haaglanden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in plekken waar wijkgericht ondernemerschap zich kan ontwikkelen, zoals in Pand Zuidwest. De Regio Deal zet, voor mensen in Zuidwest waarvoor een reguliere baan onbereikbaar is maar die wel op eigen niveau en tempo mee willen doen, in op innovatieve arbeidsmarktconcepten. Andere gestarte projecten zijn Talentstart (biedt een aanbod van taal- en leertrajecten en praktijklessen) en Beweeglabs, waardoor inmiddels 250 mensen actiever zijn gaan bewegen en sporten.

Zie voor meer informatie over de voortgang van de Regio Deal <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/8818179/1/RIS305122%20Voortgangsbericht%20Regiodeal%202020>.

Noordelijk Flevoland

De Regio Deal Noordelijk Flevoland richt zich naast economische structuurversterking, op clustervorming, (sectorale) herstructurering, verduurzaming, innovatie, anti-ondermijning en sociale thema's als vergrijzing van de beroepsbevolking en het vasthouden van talent in de regio.

In de tweede helft van 2019 is begonnen met uitvoering van de projecten die een bijdrage leveren aan de drie pijlers van de Regio Deal: het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Een voorbeeld is de start van de Provinciale subsidieregeling Innovatie

---

³¹ Zie www.allekanten.com en www.participatiekeuken.nl

Maritiem Cluster. Deze regeling bouwt met middelen van de Regio Deal voort op de MIT-regeling (MKB -innovatiestimulering Regio en Topsectoren) en is specifiek bedoeld voor de thema's duurzamer, slimmer en veiliger varen. Daarnaast is met de eind 2019 ondertekende Intentieovereenkomst MITC, de vorming van het MITC in Marknesse een stap dichterbij gekomen. Momenteel wordt gewerkt aan de verdere uitwerking en implementatie, waaronder ook de in de Regio Deal beoogde verplaatsing van het RDW Testcentrum (inclusief doorvoeren van een verlenging van de baan) en de upgrade van de bestaande faciliteiten van DNW (upgrade windtunnel). De fysieke realisatie van de buitendijkse Maritieme Servicehaven is vertraagd vanwege stikstofmaatregelen.

Eind 2020 wordt beoogd om de intentieovereenkomst in het kader van het Actieplan toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied³² te bestendigen in een bestuursovereenkomst. Hierin committeren de partijen zich aan de invulling van het Actieplan. Daarmee wordt ingezet op een visserijsector die passend is bij de draagkracht van het gebied, met toekomstperspectief voor stoppers en blijvers, en met behoud van het cultureel-historisch erfgoed van de visserij in het gebied.

Zie voor meer informatie over de voortgang van de Regio Deal:
https://mailchi.mp/f87411201890/regiodeal_nieuwsbrief_1_socials

ZaanIJ

Eind 2019 is de Regio Deal ZaanIJ gesloten tussen het Rijk, de provincie Noord Holland en de gemeenten Amsterdam, Zaanstad en Oostzaan. De ambitie is om bestaande sociaal economische en sociaal fysieke achterstanden in vier wijken in Amsterdam-Noord en Zaanstad om te buigen naar een perspectief voor de bewoners op bijvoorbeeld goede scholing, werk en een veilige en duurzame leefomgeving. Dit gebeurt in projecten en samenwerking langs de pijlers Leefkwaliteit en Groen (1), Ontplooiingskansen (2) en Ondernijning en sociale ontwrichting (3).

In de eerste helft van 2020 is onder meer de governance nader uitgewerkt. Met een groot deel van de projecten is inmiddels een start gemaakt. Zo is er een projectleider aan de slag gegaan met het programma Groen & Sociaal. Daarnaast is het Huis van de Wijk in de Spaghettiflat in Poelenburg, bedoeld om de onderlinge ontmoeting van bewoners te versterken, in voorbereiding en wordt er gewerkt aan de verlengde leertijd op basisscholen. Ook worden voor bewoners steeds meer zaken zichtbaar: TechGrounds is gestart met een locatie in de wijk. Dit is één van de interventies waarbij beoogd wordt de (digitale) vaardigheden van de inwoners door middel van een (snelle) opleiding te verbeteren. Doel is de arbeidsmarktkansen voor de inwoners te verbinden met de groeiende arbeidsvraag in de (techniek) branche. Dit zorgt ook voor positieve rolmodellen in de wijken. In de tweede helft van 2020 is de veiligheidsregisseur begonnen met acties op het gebied van veiligheid en de aanpak van ondernijning, zoals de

---

³² Kamerstuk 29 664, nr. 71.

aanpak van woonfraude, autocontroles en controlebezoeken van leegstaande panden.

Midden- en West-Brabant

In juli 2019 is de Regio Deal Midden- en West-Brabant Makes and Moves aan uw Kamer aangeboden. De ambitie is om het MKB in de regio te ondersteunen bij het slimmer, duurzamer en circulair produceren, vervoeren en onderhouden van goederen en met voldoende bekwaam personeel. Hiervoor richt de regio zogenaamde 'interactiemilieus' in waar ondernemers, kennisinstellingen en studenten samen werken aan de vraagstukken van het bedrijfsleven in de regio. Het Rijk draagt € 10 miljoen bij uit de Regio Envelop. De regio spant zich in om een bijdrage van € 120 miljoen te leveren, waarvan de decentrale overheden indicatief € 54 miljoen voor hun rekening nemen.

De tweede helft van 2019 stond in het teken van het (administratief) opstarten van de Regio Deal. Begin 2020 zijn de eerste projectbeschikkingen afgegeven voor onder andere het project DALI. Dit project beoogt via "supply chain data science" ondernemers in de logistiek te helpen efficiënter om te gaan met hun planning, voorraad, etc. Hiervoor zijn inmiddels een drietal goed bezochte webinars georganiseerd. Het project Biovoice brengt vraagstukken van het grootbedrijf en aanbieders van oplossingen (vaak MKB-ers of start-ups) bij elkaar via challenges. In het voorjaar van 2020 leverde dit 20 potentiële samenwerkingen op. In het najaar van 2020 werden er 8 innovatiecontracten gesloten, bijvoorbeeld voor het verwaarden van pectine uit suikerbietenpulp, wat de reststroom van suikerproductie vermindert. Ook zet de Regio Deal in op de ondersteuning van MKB-bedrijven bij het invullen van hun vraag naar toekomstige competenties via LLO. Zo'n 90 ondernemingen zijn hiermee aan de slag. Verder wordt gewerkt aan flexibilisering van het onderwijs.

Zie voor meer informatie over deze Regio Deal
<https://www.midpointbrabant.nl/introductie/regiodeal/>

Parkstad Limburg

In de Regio Deal Parkstad Limburg werken Rijk, provincie, gemeenten, Stadsregio Parkstad, regionale instanties (basisscholen, gezondheidsorganisaties, woningcorporaties e.d.) en marktpartijen gezamenlijk aan een uitvoeringsprogramma, dat de brede welvaart in deze regio moet versterken op sociaal-fysiek en ruimtelijk-economisch terrein. De inzet is een integrale, gebiedsgerichte aanpak, gericht op het wegwerken van achterstanden in kwetsbare wijken en buurten aan de hand van 6 samenhangende thema's: a) sociaal-economische structuurversterking, b) wonen en leefbaarheid, c) veiligheid, d) voorzieningen en retail, e) grensoverschrijdende samenwerking en f) regionale centrumfunctie Heerlen.

In 2019 en 2020 is het volledige bedrag uit de Regio Envelop, € 40 miljoen, ter beschikking gesteld. Hiernaast staat de toezegging van de regio voor € 40 miljoen cofinanciering. Op dit moment is circa 80% van de financiële middelen van de Regio Deal geprogrammeerd, die ook leiden tot een grote (financiële) hefboom

door investeringen van derden. Daardoor zijn projecten mogelijk gemaakt, die volgens de regio anders niet tot uitvoering hadden kunnen komen.

Zo wordt het concept van de 'Gezonde Basisschool van de Toekomst' uitgebreid van 4 naar 9 basisscholen in kwetsbare wijken. Er wordt ingezet op het stimuleren van een gezonde leefstijl van basisschoolkinderen, waardoor positieve effecten op de fysieke, emotionele en intellectuele groei van kinderen worden verwacht. Ook de gebiedsgerichte aanpak toont eerste resultaten. De gemeente Kerkrade, woningcorporaties en maatschappelijke partners werken samen via een integrale wijkaanpak aan de metamorfose van de wijk Rolduckerveld. Verouderde particuliere woningen worden aangepakt, de mogelijkheden van een 'achter-de-voordeur' aanpak versterkt en er wordt ingezet op onderwerpen als leefbaarheid, energietransitie, flexwonen, natuurinclusief bouwen en circulariteit.

Meer informatie: <https://parkstad-limburg.nl/> en <https://www.krachtvanderegio.nl/programmaonderdelen/sessie/b7122ed5/>

Bijlage 3. Financiële voortgang Regio Envelop (uitgebreid)

Tabel 2. Stand van zaken uitputting Regio Envelop
(stand 1 januari 2020, bedragen x € 1 miljoen)

Opgave	Max. Rijks- bijdrage	Reeds uitbetaald aan/ overgeboekt naar:		Nog beschikbaar te stellen
		Regionale partner	Coördinerend vakdep. ³³	
Tranche #1				
RD Zeeland	35,00	35,00	-	-
RD Brainport Eindhoven	130,00	130,00	-	-
RD Rotterdam Zuid	130,00	98,00	-	32,00
ESTEC	40,00	-	40,00	-
Caribisch Nederland (1 ^e tranche)	30,00	-	30,00	-
Nucleaire problematiek	117,00	-	117,00	-
Subtotaal tranche #1	482,00	263,00	187,00	32,00
Tranche #2				
RD Noordoost Fryslân	25,00	25,00	-	-
RD Zuid- en Oost Drenthe	20,00	20,00	-	-
RD Natuurinclusieve landbouw	10,00	10,00	-	-
RD Twente	30,00	30,00	-	-
RD Achterhoek	20,00	20,00	-	-
RD Foodvalley	20,00	20,00	-	-
RD Groene Hart	10,00	10,00	-	-
RD Noordelijk Flevoland	15,00	7,50	7,50	-
RD Den Haag Zuidwest	7,50	7,50	-	-
RD ZaanIJ	7,50	7,50	-	-
RD Parkstad Limburg	40,00	40,00	-	-
RD West- en midden Brabant	10,00	10,00	-	-
Subtotaal tranche #2	215,00	207,50	7,50	0,00
Tranche #3				
RD Zuidoost Fryslân	15,00	7,50	-	7,50
RD Groningen Noord	15,00	7,50	-	7,50
RD Oost Groningen	15,00	7,50	-	7,50
RD Zwolle	22,50	11,25	-	11,25
RD Veluwe	12,50	6,25	-	6,25
RD Rivierenland	7,50	3,75	-	3,75
RD Cleantech	7,50	3,75	-	3,75
RD Noordoost Brabant	10,00	5,00	-	5,00
RD Noord Limburg	17,50	8,75	-	8,75
RD Zeeuws Vlaanderen	7,50	3,75	-	3,75

³³ Verantwoordelijk departement voor de uitvoering van de in de betreffende Regio Deal afgesproken projecten.

Opgave	Max. Rijks- bijdrage	Reeds uitbetaald aan/ overgeboekt naar:		Nog beschikbaar te stellen
		Regionale partner	Coördinerend vakdep. ³³	
RD Drechtsteden	22,50	11,25	-	11,25
RD Zuidhollandse Delta	7,50	3,75	-	3,75
RD Utrecht	15,00	7,50	-	7,50
RD Kop van Noord- Holland	5,00	2,50	-	2,50
Subtotaal tranche #3	180,00	90,00	-	90,00
Overige				
Caribisch Nederland (2 ^e tranche)	20,00	-	20,00	-
Uitvoeringskosten Regio Portefeuille	13,00	-	13,00	-
Nog op Aanvullende Post Financiën ³⁴	40,00	-	-	40,00
Subtotaal overig	73,00	-	33,00	40,00
Totaal	950,00	560,50	227,50	162,00

³⁴ Over dit bedrag dient nog besluitvorming plaats te vinden.

Bijlage 4. Tussentijdse evaluatie systematiek Regio Envelop
Zie separate bijlage.

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Regio Portefeuille

Ons kenmerk
DGNVLG-RP / 20296327

Bijlage 5. Regio Deal Lab Governance: Tussentijdse Leerervaringen
Zie separate bijlage.

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Regio Portefeuille

Ons kenmerk
DGNVLG-RP / 20296327

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Regio Portefeuille

**Bijlage 6. Nieuwe opgave, nieuwe aanpak. Onderzoek naar de
onderbouwing van interventies voor de transformatie van de particuliere
woningvoorraad in krimpregio's.**

Zie separate bijlage.

Ons kenmerk
DGNVLG-RP / 20296327